

براساس نظریه کلنگر^۳، شخصیت، علایق و استعدادها از خصایص شخصیت بهشمار می‌روند. برخلاف استعدادها که اغلب روان‌شناسان آن‌ها را عمدتاً ذاتی می‌دانند، علایق را خصایص اکتسابی تلقی می‌کنند که بر اثر تجربه به وجود می‌آیند. در یکی از مفاهیم جدید رغبت‌ها گفته شده است که رغبت‌ها بر اثر تجرب اتفاقی به وجود نمی‌آیند بلکه بازتاب و بیان‌کننده نیازهای عمیق و صفات شخصیتی افرادند (دارلی^۳، ۱۹۵۵، به ۱۹۶۷، ترجمه براهنی، ۱۳۷۹).

است از استعداد کافی برای فعالیت در یکی از زمینه‌های تحصیلی، شغلی، یا تفریحی برخوردار باشد، بی‌آن که علاقه درخور توجهی به این فعالیت داشته باشد یا بر عکس ممکن است به کاری علاقه‌مند باشد که استعداد کافی برای موفقیت در آن را ندارد. بنابراین، اگر به جای اندازه‌گیری یکی از این دو متغیر هر دو ارزیابی کنیم، بهتر می‌توانیم میزان کارکرد فرد را پیش‌بینی کنیم (آناستازی^۱، ۱۹۶۷، ترجمه براهنی، ۱۳۷۹).

مشاوره تحصیلی و شغلی شاید بیش از هر عامل دیگر محرك بررسی رغبت‌ها بوده و گزینش و طبقه‌بندی شغلی نیز نقش عمده‌ای در توسعه آزمون‌های این حوزه داشته است. پیشرفت در هر کاری تابع میزان استعداد و علاقه است و گرچه همبستگی مثبتی بین این دو متغیر وجود دارد، با این حال کسی که در یکی از دو مورد جایگاه بالاتری دارد الزاماً در متغیر دیگر جایگاهی بالاتر نخواهد داشت. فرد به خصوصی ممکن

دربیکی از مفاهیم جدید رغبت‌ها گفته شده است که رغبت‌ها بر اثر تجارب اتفاقی به وجود نمی‌آیند بلکه بازتاب و یان‌کننده نیازهای عمیق و صفات شخصیتی افرادند

دفتر انتشارات کمک‌آموزشی

با مجله‌های رشد آشنا شوید

مجله‌های رشد توسط دفتر انتشارات کمک‌آموزشی سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وابسته به وزارت آموزش و پرورش تیمه و منتشر می‌شوند:

مجله‌های دانش آموزی

(به صورت ماهنامه و ۸ شماره در هر سال تخصصی منتشر می‌شوند):

- لشکر گوک (برای دانش آموزان امادگی و پایه اول دوره‌ی دبستان)
- لشکر نوآموز (برای دانش آموزان پایه‌های دوم و سوم دوره‌ی دبستان)
- لشکر دانش آموز (برای دانش آموزان پایه‌های چهارم و پنجم دوره‌ی دبستان)
- لشکر بزرگان (برای دانش آموزان دوره راهنمایی تخصصی)
- لشکر ۹ (برای دانش آموزان دوره متوسطه و پیش‌دانشگاهی)

مجله‌های بزرگسال عمومی

(به صورت ماهنامه و ۸ شماره در هر سال تخصصی منتشر می‌شوند):

- ♦ رشد آموزش ابتدایی ♦ رشد آموزش راهنمایی تخصصی ♦ رشد تکنولوژی آموزشی ♦ رشد مدرسه فردا ♦ رشد مدیریت مدرسه ♦ رشد معلم

مجله‌های بزرگسال و دانش آموزی اختصاصی

(به صورت فصلنامه و ۴ شماره در هر سال تخصصی منتشر می‌شوند):

- ♦ رشد پرهان راهنمایی (مجله ریاضی برای دانش آموزان دوره راهنمایی تخصصی)
- ♦ رشد پرهان متوسطه (مجله ریاضی برای دانش آموزان دوره متوسطه)
- ♦ رشد آموزش قرآن ♦ رشد آموزش معارف اسلامی ♦ رشد آموزش زبان و ادب فارسی ♦ رشد آموزش هنر ♦ رشد مشاور مدرسه ♦ رشد آموزش تاریخ ♦ رشد آموزش چهارگانه ♦ رشد آموزش زبان ریاضی ♦ رشد آموزش فیزیک ♦ رشد آموزش شیمی ♦ رشد آموزش زیست‌شناسی ♦ رشد آموزش زمین‌شناسی ♦ رشد آموزش فنی و حرفه‌ای ♦ رشد آموزش پیش دبستانی

مجله‌های رشد عمومی و اختصاصی برای آموزگاران، معلمان، مدیران و کارکنان اجرایی مدارس، دانشجویان مراکز تربیت معلم و رشتهداران دبیری دانشگاهها و کارشناسان تعلیم و تربیت تهیه و منتشر می‌شوند.

- ♦ نشانی: تهران، خیابان ایرانشهر شمالی، ساختمان شماره ۴۰، آموزش‌پرورش، پلاک ۲۶۶، دفتر انتشارات کمک‌آموزشی.
- ♦ تلفن و نامبر: ۰۲۱ - ۸۸۳۰۰۱۴۷۸

دارند و کتاب‌ها و مجله‌های یکسانی را می‌خوانند. براساس این یافته‌ها، استرانگ به تدوین آزمونی برای مقایسه علائق افراد با علائق و ارزش‌های یک گروه ملاک که در شغل انتخابی خود موفق بودند و از آن رضایت داشتند اقدام کرد. این روش، به روش کلیدی‌ای ملاکی^۷ یا رویکرد گروه ملاک معروف است. آزمونی که بر این اساس تدوین گردید، رغبت‌سنجد شغلی استرانگ^۸ نامیده شد (شیری‌فی، ۱۳۷۶).

فرم تجدیدنظر شده این آزمون در سال ۱۹۶۶ دارای ۳۹۹ ماده در ۵۴ طبقه شغلی برای مردان بود. فرم دیگری نیز برای سنجش علائق شغلی زنان در ۳۲ طبقه شغلی تدوین شد و درباره روایی^۹ و اعتبار^{۱۰} آزمون مطالعات زیادی انجام گرفت. ضرایب اعتبار محاسبه شده از طریق محاسبه ضریب همبستگی سؤال‌های فرد با سؤال‌های زوج بین ۰/۸ تا ۰/۹ و از طریق بازآرامی^{۱۱} حدود ۰/۶ گزارش شده است. مطالعه درباره روایی آزمون نشان داد که آزمون برای پیش‌بینی موفقیت شغلی آزمودنی‌ها از کارایی کافی برخوردار است (استرانگ و کمپبل^{۱۲}، ۱۹۶۶)، به نقل از شیری‌فی، ۱۳۷۶.

یکی از یافته‌های جالب در مورد این رغبت‌سنجد نشان داد که الگوهای علائق آزمودنی‌ها در درازمدت نسبتاً ثابت می‌ماند اما این آزمون در سال‌های اول دهه ۱۹۷۰ به خاطر سوگیری علیه زنان در مقیاس‌های آزمون به سبب

نقل از شیری‌فی، (۱۳۷۶). بر همین اساس، از زمان فروید تاکنون روان‌شناسان مکتب روان تحلیل‌گری گفته‌اند که انتخاب شغل از صفات شخصیتی افراد تأثیر می‌پذیرد.

در بعضی از پژوهش‌ها بین خصایص شخصیتی و علائق افراد نسبت به فعالیت‌های مختلف رابطه‌هایی گزارش شده است.

برای مثال، در افرادی که به ادبیات و زیاشناختی یا امور هنری علاقه دارند، گرایش به روان‌نگویی نسبتاً بالاست. هم‌چنین، بین صفت درون‌گرایی و علاقه به فعالیت‌های علمی و نیز بین پرخاشگری و علاقه به مشاغل فروشنده‌گی رابطه وجود دارد (اسپیو، ۱۹۷۳ و سوپر، ۱۹۷۰، به نقل از شیری‌فی، ۱۳۷۶).

● پرسش‌نامه علائق استرانگ^{۱۳} (SCII) کمپبل

کمی پس از جنگ جهانی دوم، استرانگ^۶ و همکارانش به مطالعه فعالیت‌های مورد علاقه صاحبان مشاغل مختلف و فعالیت‌هایی که این افراد علاقه به آن نداشتند اقدام کردند. آنان از این مطالعه به نتیجه رسیدند که صاحبان مشاغل مختلف الگوهای علائق متفاوت دارند. آنها همچنین نتیجه گرفتند که افرادی که در رشتهداران شغلی مشابه کار می‌کنند، سرگرمی‌های یکسانی

برگ اشتراک مجله‌های رشد

سراپل:

۱. پرداخت مبلغ ۷۰۰۰۰ ریال به ازای یک دوره یک ساله مجله درخواستی، به صورت علی‌الحساب به حساب شماره ۳۹۶۲۰۰۵ بانک تجارت شعبه سه راه آزمایش (سرخ‌حصار) کد ۳۹۵ در وجه شرکت افست.

۲. ارسال اصل فیش بانکی به همراه برگ تمکیل شده اشتراک باپیست‌سفرارشی. (کپی‌فیشر انزدخدونگه دارید.)

◆ نام مجله‌های درخواستی:

◆ نام و نام خانوادگی:

◆ تاریخ تولد:

◆ میزان تحصیلات:

◆ تلفن:

◆ نشانی کامل پستی:

◆ استان: شهرستان:

◆ خیابان:

◆ پلاک:

◆ شماره‌ی پستی:

◆ در صورتی که قبلاً مشترک مجله بوده‌اید، شماره اشتراک خود را بنویسید:

کاشتراک:.....

امضا:

۱۵۸۷۵/۶۵۶۷

۱۶۵۹۵/۱۱۱

www.roshdmag.ir

۰۲۱-۷۷۳۳۶۶۵۶ - ۷۷۳۳۵۱۱۰

۰۲۱-۸۸۳۰۱۴۸۲

◆ صندوق پستی مرکز بررسی آثار:

◆ صندوق پستی امور مشترکین:

◆ نشانی اینترنتی:

◆ امور مشترکین:

◆ پیام گیر مجله‌های رشد:

یادآوری:

◆ هزینه برگشت مجله در صورت خوانا و کامل نبودن نشانی و عدم حضور گیرنده، بر عهده مشترک است.

◆ مبنای شروع اشتراک مجله از زمان دریافت برگ اشتراک خواهد بود.

- ضرایب بازآزمایی نیز برای مقیاس‌های پرسشنامه از ۰/۶۱ تا ۰/۹۱ بددست آمده است.
- با استفاده از رغبت‌سنج تحصیلی-شغلی هالند روابی ملکی^{۱۶} قابل قبول و معناداری با دامنه ضرایب بین ۰/۴۳ تا ۰/۶۶ برای مقیاس موضوع‌های کلی محاسبه شده است.
- همچنین، روابی افتراقی^{۱۷} با استفاده از مقایسه میانگین دانش‌آموزان دختر و پسر مورد ارزیابی قرار گرفته است.

بی‌نوشت

1. Anastasi ,Anne
2. holistic
3. Darley
4. Osipow
5. Super
6. Strong E .K.
7. criterion keying
8. Strong Vocational Interest Blank (SVIB)
9. Validity
10. reliability
11. test-retest
12. Campbell D. P.
13. Strong-Campbell Interest Inventory (SCII)
14. Holland
15. Standardization
16. criterion-referenced validity
17. differential (discriminant) validity

منابع

- آناستازی، آن (۱۹۶۷): روان‌آزمایی، مترجم: محمدنقی براهنی، تهران، دانشگاه تهران، (تاریخ انتشار به زبان اصلی ۱۹۶۷). حق‌شناس، لیلا، محمدرضا، عابدی و ایران، باغبان، «هنچاریابی، تعیین روابی و پایایی پرسشنامه رغبت‌سنج اشتراکی در میان دانش‌آموزان دوره متوسطه نظری، فنی و حرفه‌ای، کار و دانش و دوره پیش‌دانشگاهی مدارس نواحی پنج‌گانه شهر اصفهان به شیوه نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب و مورد آزمون قرار گرفتند، نتایج زیر گزارش شده است:
- اعتبار آزمون از طریق محاسبه ضریب الای کرونباخ بین ۰/۴۵ تا ۰/۹۲ برای مقیاس‌های مختلف آزمون گزارش شده است.
- ۱۳۸۷، ۲۸، شریفی، حسن‌پاشا. نظریه و کاربرد آزمون‌های هوش و شخصیت، تهران، سخن، ۱۳۷۶.

تدوین دو آزمون جداگانه برای زنان و مردان و نیز به سبب فقدان نظریه‌ای که آزمون بر آن مبتنی باشد، مورد انتقاد قرار گرفت. بدین‌سان، در سال ۱۹۷۴ کمپبل فرم جدیدی از آزمون استرانگ را تدوین و منتشر کرد و آن را پرسشنامه علایق استرانگ- کمپبل^{۱۸} نامید. کمپبل با ترکیب سوال‌های فرم زنان و مردان، فرم واحدی تدوین کرد و در تجدیدنظر و ساختن آزمون جدید، آن را بر نظریه هالند^{۱۹}، که مشاغل را به شش حوزه موضوعی شامل واقع‌بینی، اندیشه‌ای یا پژوهشی، هنری، اجتماعی، خطرجویی و قراردادی یا سنتی تقسیم کرده بود، استوار ساخت. این آزمون برای اندازه‌گیری علایق دانش‌آموزان سال‌های آخر دبیرستان و بالاتر قابل اجراست (شریفی، ۱۳۷۶).

پرسشنامه SCII ۳۲۵ ماده دارد و به هفت بخش شامل، مشاغل، موضوع‌های درسی، فعالیتها، سرگرمی‌ها، انواع مردم، رجحان بین دو فعالیت و خصایص تقسیم شده‌اند.

● هنچاریابی در ایران

حق‌شناس و همکاران (۱۳۸۷) پژوهشی را با هدف تعیین روابی، اعتبار و هنچاریابی^{۱۰} پرسشنامه استرانگ برای دانش‌آموزان دوره متوسطه شهر اصفهان انجام داده‌اند. از این پژوهش که در جریان آن ۸۰۰ نفر از دانش‌آموزان دوره متوسطه نظری، فنی و حرفه‌ای، کار و دانش و دوره پیش‌دانشگاهی مدارس نواحی پنج‌گانه شهر اصفهان به شیوه نمونه‌گیری تصادفی ساده انتخاب و مورد آزمون قرار گرفتند، نتایج زیر گزارش شده است:

- اعتبار آزمون از طریق محاسبه ضریب الای کرونباخ بین ۰/۴۵ تا ۰/۹۲ برای مقیاس‌های مختلف آزمون گزارش شده است.